

"ИНДЕКСНИЯТ ФАКТОРЕН АНАЛИЗ" ПРИ "РАЗНОРОДНА" СЪВКУПНОСТ¹

Евгени Шкодрев*

РЕЗЮМЕ Кавичките в заглавието са използвани за термините "индексен факторен анализ" и "разнородна" съвкупност, защото според теорията на статистиката такива понятия няма. Те са привнесени в нея от индексната концепция. Тя е пронизана от разбирането, че статистическите съвкупности могат да бъдат еднородни и "разнородни". Това особено силно се подчертава при използването на т.нар. аналитична функция на индексите в т.нар. индексен факторен анализ. В статията, в съзвучие с други публикации по тези въпроси, се доказва логическата несъстоятелност на тези понятия и че алтернативата на индексната концепция е статистическа, основаваща се на теорията на множествата и теорията на разпределенията.

1. НЕОБХОДИМО ПРЕДИСЛОВИЕ Добре известно е, че от времето на Жан Боден² до наши дни задачата за измерването на динамиката на общото равнище на цените в рамките на индексната концепция няма еднозначно решение. Причината е, че се счита, че е невъзможно измерването на общото равнище = средното равнище на цените на различните видове стоки и услуги. Препъникамъкът е използването на различни мерни единици за продадените количества стоки и услуги. Затова индексните числа се третират като "показатели за изменението на равнища, неподдаващи се на непосредствено наблюдение и измерване" (Аллен, 1980, с. 14). Вследствие на това в публичното пространство се появяват десетки индексни формули от различни автори, които настояват, че тяхната формула дава по-добро решение на нерешимата задача.

* Д-р, доцент в катедра "Статистика и иконометрия" в Университета за национално и световно стопанство - София.

¹ Статията е основно преработен и разширен вариант на представен доклад на Международната научнопрактическа конференция "Предизвикателствата на информационното общество пред статистиката и математиката - век XXI", проведена в гр. Свищов (вж. сп. "Статистика", бр. 4, с. 47).

² Според Г. Ковалевский (1976, с. 62) като родоначалник на индексните разчети трябва да се приеме френският мислител Жан Боден, а за тяхна рождена година - 1568.